

10. april 2023

Supplerende notat om ministerens svar på spørgsmål fra KEF-udvalget i forbindelse med ændringsforslag L37 til Elforsyningsloven

Ulrik Jørgensen (energifaellesskaber.dk) og Gunnar Olesen (Miljøorganisationen VedvarendeEnergi) for grønne organisationer, der arbejder med etablering af forskellige former for energifællesskaber i Danmark

Vi fremsendte til Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget (KEF) i forbindelse vores foretræde for udvalget torsdag den 16. marts et notat om vore undren ved tre af de svar, som ministeren/ministeriet havde givet på spørgsmål fra udvalget. I svar på spm.28 med ref. til KEF-bilag 7 har ministeren/ministeriet kommenteret vores undren – et svar som ikke giver nogen uddybende forklaringer, men gentager og fastholder ministeren/ministeriet allerede etablerede politiske positioner, som vi derfor mere grundigt og tematisk vil kommentere nedenfor.

Dette supplerende notat er motiveret af en bekymring i forhold til flere af de senere svar, som medlemmer af udvalget har modtaget fra ministeren/ministeriet i forbindelse med lovbehandlingen af L37. Vores bekymring går på, at der både i bemærkningerne til L37 og i flere svar sker en tendentiøs og i enkelte tilfælde misvisende fremstilling dels af praksis i bl.a. Energistyrelsen, dels af de rammer, som EU-direktiverne om Elmarkedet og VE-støtte giver for den danske lovgivning i relation til det danske elsystem og elmarked. Det finder vi uhensigtsmæssigt for den nødvendige dialog om fremme af borgerinddragelse og udbygning af produktionen af VE i Danmark.

Der har i alt været stillet 40 spørgsmål fra Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget (KEF), som ministeren/ministeriet har svaret på. I 6 af spørgsmålene er ministeren anmodet om teknisk bistand til udarbejdelse af lovforslag, som har ført til 4 forslag til lovændringer (én gentagelse) samt én afvisning af at yde denne bistand.

Vi vil i det følgende først kommentere de af ministeren/ministeriet udarbejdede ændringsforslag og derpå gennemgå tre for lovbehandlingen afgørende spørgsmål og tolkning af lovgrundlag og praksis, om manglende definitioner i lovforslaget samt de hindringer, der bliver skabt ved den danske implementering af EU-direktiverne.

Ministerens assistance hhv. afvisning af ændringsforslag

I spm.14 og 22 fulgt op i spm. 31 anmoder spørgeren om sikring af ret til at en elkunde inden for sin sammenhængende ejendoms areal (eksempelvis boligorganisationer) og tilgrænsende arealer hhv. en erhvervspark med et eller flere aftageumre sikres ret til at lave interne elektricitetsforbindelse. Hertil svarer ministeren/ministeriet med et forslag om en bestemmelse, som giver ministeren bemyndigelse til at opdele en netvirksomheds bevillingsområde i delområder, som kan overdrages til nye (enerets)bevillingshavere. Den foreslåede bestemmelse lever godt nok formelt set op til det ønskede, men giver anledning til, at ministeren/ministeriet i en kommentar anfører, at forslaget gør op med princippet om et kollektivt elnet og at det i øvrigt kan have ekspropriationsretlig effekt – to forhold, som er en konsekvens af den valgte løsning, men ikke er en logisk konsekvens af de fremførte anmodninger.

I spm.17 anmodes der om, at energifællesskabers rettigheder defineres i loven. Hertil svarer ministeren/ministeriet med at afskrive store dele af bekendtgørelse nr. 1069 (30. maj 2021), hvoraf

enkelte punkter allerede er indeholdt i loven og kun de to punkter §9i og §9k i svaret (7 linjer ud af afskriftens godt 4 sider) handler om det efterspurgte, nemlig rettighederne til at etablere egen elproduktion og dele, lagre m.m. adgangen til elektricitetsmarkederne samt til at agere som elhandler og/eller aggregator. Den øvrige tekst handler om pligter, medlemskab (allerede er medtaget i loven) samt krav til netvirksomheder. Ministeren henviser til forslaget i et senere svar på spm.34. Ministeren vil antageligvis ikke stå alene med sin skepsis over for dette ændringsforslag, da det meste af forslaget ikke retteligen hører til i en lovtekst.

I spm.18 anmodes om at der præciseres krav til en tarifmodel for energifællesskaber, så denne sikres realiseret af netselskaberne. Ud over i svaret at fremhæve, at Folketinget ikke gennem en lov kan detailregulere netselskabernes ret til at udarbejde forslag til tarif-modeller og Forsyningstilsynets rolle som selvstændig myndighed til at godkende disse, foreslås her en formulering af kriterierne for udarbejdelse af en sådan tarif-model baseret på de 'besparelser', som borgerenergifællesskabers brug af nettet giver anledning til. Begrebet 'besparelser' eksisterer ikke i loven og kan heller ikke hente hjemmel i de rammer for netvirksomhedernes udarbejdelse af tarif-metoder, som foreskrives i EU Elmarkedsforordningen (som er gentaget i lovens nuværende udformning). Formuleringen er hentet fra bekendtgørelse nr. 1069 (30. maj 2021) om energifællesskaber (§13). Formuleringen har mødt kritik for at være i strid med de gældende rammer for udarbejdelse af tarif-metoder og for at mangle enhver praktisk anvisning af, hvad besparelsen skal gælde, og i forhold til hvad, den skal beregnes. Kravet til udarbejdelse af tarif-metoder er i Elmarkedsforordningen at de skal være kostægte – altså baseret på de faktiske omkostninger, som en given kategori af elkunder giver anledning til. Ministeren anfører ikke at kunne støtte forslaget. Vi vurderer at en tarifmodel baseret på besparelser, på den måde, det er angivet i forslaget, vil være i strid med principperne for tarifering i Elmarkedsforordningen og ikke lader sig realisere på en objektiv og ikkeforskelsbehandlende måde. I Elmarkedsdirektivet er angivet at netafgifter skal afspejle netoperatørernes omkostninger og anvendes uden forskelsbehandling¹. Vi henviser i øvrigt til tidlige kommentarer i vores notat fra den 16. marts.

I spm.34 anmoder spørgeren om bistand til at omsættes de skitserede og motiverede 8 ændringsforslag til loven, som vi fremlagde ved vores foretræde for KEF torsdag den 16. marts loven (bilag 7 i KEF's materiale, i det følgende refereret med #1 til #8). Ministerens svar henviser da også til det tidligere svar på spm.28 om bilag 7. Vores oplæg til lovændringer vil i vores optik sikre en implementering af EU-direktiverne og de danske politiske aftaler uden at skabe hindringer for deling af egenproduceret el og under hensyntagen til den måde, som det danske elsystem har været opbygget på. Ministeren afviser at yde bistand til udformning af 4 af ændringsforslagene og henviser for de øvrige fire (#2, #3, #4 og #5) til de ændringsforslag, der indgår i svarende på spm.17, 14, 14, som vi har kommenteret i de foregående afsnit.

Medlemmerne af KEF har i vores forståelse ikke modtaget nogen reel bistand til udarbejdelse af ændringsforslag til L37, da ministeren afviser at yde bistand til 4 af ændringsforslagene og de 4 forslag, der er udarbejdet, ikke dækker det, som medlemmer af KEF har bedt om støtte til. Det er

¹ Den samlede ordlyd af Elmarkedsforordningen Artt.18 stk. 1, første sætning: Afgifter, der opkræves af netoperatører for adgang til net, herunder afgifter for tilslutning til net, afgifter for brugen af net og i givet fald afgifter i tilknytning til styrkelse af net, skal afspejle omkostningerne, være gennemsigtige, tage hensyn til behovet for netsikkerhed og fleksibilitet og afspejle de faktiske omkostninger, for så vidt disse svarer til en effektiv og strukturelt sammenlignelig netoperatørs omkostninger og anvendes uden forskelsbehandling.

svært at tage de fire stillede seriøst. Forslaget til spm.17 er uegnet som lovtekst, forslaget til spm. 14 indfører en uønsket kategori af nye små distributionselskaber, forslaget til spm. 18 er i strid med Elmarkedsforordningens princip for udarbejdelse af tariffer uden forskelsbehandling og kan ikke anses for at opfylde kriteriet for kostæghed.

Vi vil i det følgende se nærmere på de antagelser, som ministerens svar bygger på i tolkningen af det eksisterende lovgrundlag og i den praksis, som Energistyrelsen og netværkerne har opereret med.

Tolkning af lovgrundlag og praksis om elkunder og forbrugssted

Det har været et gennemgående argument i ministerens/ministeriets svar, at henvise til EU's Elmarkedsdirektiv, som begrundelse for den danske lovgivnings princip om en uafgrænset definition af distributionsnettet, som netværkerne tildeles eneretsbevillinger til at drive. I Elforsyningsloven afgrænses den tildelte eneretsbevilling pragmatisk kun af elkundens (tidligere elforbrugers) forbrugssted. Argumentet for denne lovmæssige konstruktion er, at kredsen af elkunder (tidligere elforbrugere) ikke er kendt (en gang for alle), men vil ændre sig over tid ved tilslutning af nye elkunder, da det kollektive elnet skal forsyne alle eksisterende og evt. kommende elkunder.

Denne konstruktion gav god mening frem til EU's vedtagelse af de to nye direktiver for Elmarkedet og VE-støtte i 2018, idet elkunderne (dengang elforbrugere) alle var optrådte med et behov for elforsyning fra det kollektive elnet, rækkende fra den mindste enhed: en husholdning, til den største: en virksomhed. I denne konstruktion af elforsyningen var det kun parcelhusejere, privat ejede udlejningsejendomme, i nogle tilfælde boligejendomme og virksomheder med samme ejer, som inden for deres forbrugssted (jf. Elforsyningslovens §5, pkt.##) kunne etablere egenproduktion af el og dele denne gennem deres interne net, som herved netop ikke var en del af det kollektive elnet og dermed distributionsnettet.

Med de reviderede EU-direktiver for elmarkedet og VE-støtte blev der skabt to sæt nye aktører: 'borgerenergifællesskaber' og 'VE-fællesskaber' med krav om selskabsretlig status hhv. 'fællesskaber af aktive kunder' og 'fællesskaber af VE-egenforbrugere' uden særlige krav om formalisering. De danner udgangspunktet for den i direktiverne fastlagte nye ret til deling af egenproduceret elektricitet, hvorved der også i direktiverne åbnes for nye måde at afgrænse, hvem der kan optræde som elkunder i forhold til det kollektive elnet.

I dansk kontekst udgør fællesskaber af elforbrugende husholdninger åbenlyse eksempler på den ene eller anden form for nye fællesskaber defineret af EU, hvor de lejer- og ejerfællesskaber, som findes i form af almene boligafdelinger, andelsboligforeninger og ejerlejlighedsforeninger er formaliserede sammenslutninger, som vi samlet omtaler som boligorganisationer. De ejer og vedligeholder i fællesskab deres boligejendom, der er lokalt sammenhængende og dermed udgør et godt grundlag for at dele el fra fælles VE-baserede anlæg og sikre andre former for fælles anvendelser til fx ladning af elbiler (samt ved nybyggerier også etablering af eldrevne varmepumper i områder, hvor der ikke er fjernvarme).

Den danske implementering har i praksis kun medtaget de individuelle aktive kunder og VE-egenforbrugere og de selskabsretligt formaliserede borgerenergifællesskaber og VE-fællesskaber. For de aktive kunder og VE-egenforbrugere er det sket ved at tolke deres ret til deling som en del af den ret til at have interne net inden for deres forbrugssted og dermed udnytte egenproduceret på

egne parcelhuse eller ejendomme. For den formaliserede borgerenergifællesskab og VE-fællesskaberne ved at henvise dem til at dele egenproduceret el via det kollektive elnet.

For at kunne beskrive lovgrundlaget den danske implementering er det nødvendigt at inddrage de følgende fire lovmæssige komponenter: eneretsbevillingens afgrænsning, definitionen af elkunder, definitionen af forbrugssted og retten til deling af egenproduceret el uden hindringer af administrativ og økonomisk art.

Distributionsnettets udstrækning

I teksten til L37 og i svar har ministeren/ministeriet argumenteret for, at det kollektive elnet – her distributionsnettet – strækker sig helt frem til de enkelte bygninger indenfor en ejendom og gør dermed op med det nuværende princip i definitionen af forbrugssted, som tager udgangspunkt i en matrikulær afgrænsning².

På dette punkt er der en særlig grund til at vurdere og evt. justere afgrænsningen af forbrugssted i forbindelse med implementering EU-direktiverne. Så der skabes gode muligheder ikke blot for private ejere af parcelhuse, ejendomme og virksomheder, men også for deling af egenproduceret el i boligorganisationer – dette uden at gå på kompromis med vigtigheden af, at have et samfundsreguleret, kollektiv elnet.

Ministerne/ministeriet har dog valgt at fastholde det ubegrænsede distributionsnet. Først ved i svaret på spm.9 at henvise til Art.2, nr.5 i Elmarkedsdirektivet³, men denne bestemmelse handler alene om definitionen af en 'ikke-husholdningskunde' og i øvrigt følger op på nr.4, der definerer 'husholdningskunder'. Som reaktion på vores kritik i notatet fra den 16. marts er henvisningen efterfølgende blevet rettet til, at det nu er Art.2, nr.28 i Elmarkedsdirektivet⁴, der definerer hvad der forstås ved 'distribution', som begrundelse for, at der ikke kan ændres ved afgrænsningen af distributionsnettet i Elforsyningsloven. Heller ikke denne bestemmelse afklarer spørgsmålet om grænsen for et distributionsnet, da dette helt er bestemt af definitionen hvem, der kan optræde som elkunder og hvilken ret disse har til at drive interne net inden for deres forbrugssted. Forhold til EU-direktivet slet ikke forholder sig til. Uanset om det nu er ønskeligt eller ej, at EU i et direktiv fastlægger detaljerede regler for et lands elsystem, så er denne definition ikke afgjort af EU, men er et dansk politisk anliggende. De refererede bestemmelser kan derfor ikke benyttes som grundlag for afklaring af distributionsnettet og dermed eneretsbevillingens udstrækning/afgrænsning.

Der er derfor intet til hinder for, at boligorganisationer som helhed inden for deres sammenhængende ejendom anses for at være elkunder. Og hvad der er afgørende vigtigt, så vil dette heller ikke undergrave det kollektive elnet i Danmark. Det er måske forklaringen på, at ministeren/ministeriet aldrig reelt har svaret på spm.9 og den opfølgende anmodning i spm.36, hvor der er bedt om en 'udredning af fordele og ulemper ved en afgrænsning af distributionsnettet ved bygninger frem for en afgrænsning ved en elkundes sammenhængende ejendom'. Der er nemlig for

² Elforsyningslovens §5, stk.1, nr.17: Forbrugssted: Punkt, hvorfra der aftages elektricitet til ét samlet matrikelnummer eller til sammen-hængende bygninger fordelt på flere matrikelnumre med kun én forbruger af elektricitet.

³ Elmarkedsdirektivet Art.2, nr.5: ikkehusholdningskunde: en fysisk eller juridisk person, der køber elektricitet, der ikke er til eget husholdningsbrug, herunder producenter, industrikunder, små og mellemstore virksomheder, andre virksomheder og engroskunder.

⁴ Elmarkedsdirektivet Art.2, nr.28: distribution: transport af elektricitet via høj-, mellem- eller lavspændingsdistributionssystemer med henblik på dets leverance til kunder; omfatter ikke levering.

langt de flest tilfælde hverken nogen ulempe eller fordel for det kollektive elnet ved valget af den ene eller anden af disse løsninger. Undtagelsen er, at et netselskab i deres kabelføring har valgt at forsyne en boligorganisation fra forskellige hovedkabler, så det er den eksisterende net-topografi, der gør en samlet tilslutning vanskelig. I disse tilfælde bør det derfor konkret undersøges, om der kan findes en lokal løsning, hvis en berørt eksisterende boligafdeling ønsker at etablere fælles anlæg. For alle nybyggerier vil dette ikke være noget problem. Til gengæld opnås den samfundsmæssigt set store fordel, at boligorganisationer kan bidrage til VE-udbygningen i Danmark og der ikke benyttes store landarealer, der ellers vil have nytte ved dyrkning eller som naturområder, hvor valget af en bygningsmæssig afgrænsning vil føre til fordyrende opsplitning af bl.a. solcelleanlæg og dermed skabe væsentlige administrative og økonomiske hindring for VE-udbygningen og for retten til deling af egenproduceret el.

Det vil samtidig sikre, at den danske implementering giver de uformaliserede fællesskaber af VE-egenforbrugere og aktive kunder en klar plads, hvor de i dag henvises til at dele el via det kollektive elnet, hvilket er en umulighed uden at de netop registreres som energifællesskaber.

Tilbage står spørgsmålet om måling af forbrug hos en husholdning inden for en boligorganisation, som med henvisning til bestemmelsen om forbrugerbeskyttelse ønsker at vælge en anden elhandler for sin elforsyning end boligorganisationen. Her foreligger den ganske enkle mulighed, at vedkommendes bimåler registreres i datahub'en som målepunkt og at bestemmelserne om interne elektricitetsforbindelser pålægger både ejendommejere generelt og boligorganisationer at stille disse til rådighed for netselskabernes distribution. Det vil sikre det frie forbrugsvalg uden at dette har den skadelige virkning, at det samtidig blokerer for samarbejdet i fællesskaber. Det kan næppe være hensigten, at det frie forbrugsvalg skal blive til en hindring for retten til at etablere og dele egenproduceret el.

Mens sikringen af distributionsnettets ubegrænsede udstrækning tidligere kan have været begrundet i hensynet til opkrævning af elafgiften, hvor man har lænet sig op af Elforsyningslovens elkunde definitioner. Da dette ikke har hverken en elteknisk eller måleteknisk begrundelse, har det måske snarere været en måde at undgå en diskussion om ligestilling af lejere og private ejendommejere. Derfor har vi ved flere lejligheder gjort det meget klart, at vores anliggende ikke er at undgå elafgift⁵. Men skattepolitisk taktik bør ikke skade VE-omstillingen og begrænse retten til deling af egenproduceret el, hvilket er årsagen til, at BL - Danmarks Almene Boliger og vi ved flere lejligheder har dokumenteret over for Energistyrelsen, at effekten af den nuværende lovgivning og praksis har været og i fremtiden vil være, at mange muligheder for lokal egenproduktion går tabt.

I dag er ministerens/ministeriets argumenter så hængt op på en problematisk politisk fortolkning af Elmarkedsdirektivet, som ikke refererer den samlede kontekst for bestemmelserne i direktivet og placerer dem ind i den kontekst, der er i den Elforsyningsloven, samt en misvisende påstand om, at dette er (denne eneste og rigtige) måde at sikre det danske kollektive elnet på. Dette finder vi uheldigt, da det modarbejder VE-omstillingen af elsystemet og borgernes deltagelse i denne proces.

⁵ Denne diskussion hører som tema til under fordelings- og ligestillingspolitik, idet en evt. fradrag for elafgift for egenproduktion, som jo indgår som grundlag for opsætning af solcelleanlæg på privat ejendomme, for boligejendomme ligeledes kun vil gælde for den del, der egenforbruges.

Praksis i netselskaber og Energistyrelsen

Det andet centrale argument, som ministeren/ministeriet har benyttet sig af, fremgå af de generelle bemærkninger til L37 i afsnittet om 'Interne elektricitetsforbindelser', hvor der i afsnit '3.4.1. Gældende ret' på siderne 17 og 18 anføres argumenter for, at Energistyrelsen har haft en eksisterende praksis for fortolkning af rammerne for at etablere 'interne net'. Diskussionen på disse sider omfatter dels forhold omkring det, som betegnes som 'interne net i produktionsleddet', som vi ikke har nogen kritiske kommentarer til. Den anførte praksis på disse områder har da også hjemmel i Elforsyningslovens bestemmelser om elproducerende virksomheder. Vi kan til gengæld ikke genkende flere af de forhold, der omtales som en eksisterende praksis i Energistyrelsen omkring 'interne net i forbrugsleddet', Vi har fulgt lovgivningsarbejdet i Energistyrelsen tæt siden 2019 og har i perioden gentagne gange være i dialog med embedsværket om gældende praksis og de udfordringer, som de nye rettigheder til deling af egenproduceret el indebærer.

Vi finder det korrekt at anføre, at Energistyrelsen har accepteret den løbende praksis, der har været hos netselskaber og bygherrer, som igennem mange år har udviklet sig omkring håndtering af nybyggeri og renovering af bolig- og erhvervsejendomme, hvor bygherren i de fleste tilfælde har stået for installationer inde i bygningerne inkl. kabling til hovedmålere og i en del tilfælde også til evt. bimålere, mens netselskaberne har stået for etablering af den kabling, som førte frem til bygningerne. Dette forhold har dog ikke – som det nu hævdes i bemærkningerne til L37 – ført til nogen entydig praksis for, hvornår et netselskab har accepteret, at tilslutte en bolig- eller erhvervsejendom som én elkunde med en hovedmåler, hvor det interne net så har forbundet bimålere til hovedmåleren, uanset om der var tale om en eller flere bygninger inden for samme ellkundes ejendom. Nogle steder har netselskaberne haft en praksis om at kræve individuelle målere til alle husholdninger, nogle steder har bygningsafgrænsninger været grænsedragende og igen andre har tilslutningen med hovedmåler omfattet flere bygninger inden for boligorganisationens samlede ejendom.

Der blev afholdt et møde om afgrænsningen af boligejendommens ret til at tilslutte egne elproducerende anlæg bag en fælles hovedmåler afholdt i Energistyrelsen den 8. april 2021 med Mikkel Jungshoved fra BL og Ulrik Jørgensen, som deltagere. Her fremlagde vi en fyldig dokumentation for den meget forskelligartede praksis fra netselskabernes side samt for de negative effekter, som en restriktiv opdeling af boligejendomme havde på udbredelsen af solceller på tage. Mødet kom i stand på invitation fra Energistyrelsen, som bl.a. havde stillet spørgsmålene: Hvor- og hvordan oplever boligselskaberne, at der er forskellig fortolkning af reglerne for nettilslutning og elmarkedsdirektivet hos netselskaberne? og: Hvad oplever boligselskaberne af udfordringer, når de gerne vil være egenproducenter og dele forbruget/produktionen på tværs af bygninger (også bygninger, der ikke hænger fysisk sammen)?

På mødet blev det tydeligt, at netselskaberne ikke havde en samlet og ensartet praksis, men også at Energistyrelsen ledte efter argumenter for at skabe en sådan. Ved mødet blev der bl.a. henvist til en dialog med EU-kommissionen om fællesskabers rettigheder i forbindelse med at dele egenproduceret el. Da vi efter mødet bad om at blive orienteret om indholdet og resultatet af denne dialog, fik vi at vide, at den ikke havde haft en klar og formel karakter. Vi har senere noteret os, at intet af det materiale, som vi fremlagde ved mødet efterfølgende er blevet taget med eller refereret til i Energistirelsens notat fra dec. 2021: 'Analyse af geografisk differentierede

forbrugstariffer og direkte linjer', som blev rekvireret af KEF ved vedtagelsen af Elforsyningsloven i dec. 2020. Motivet fra KEF var allerede dengang begrundet i usikkerhed omkring og kritik af den danske implementering.

Manglende definitioner i Elforsyningsloven

Vi er af den opfattelse, at der er nogle væsentlige mangler i den liste af definitioner af anvendte begreber i Elforsyningsloven, som L37 burde råde bod på for at undgå yderligere forvirring. Det drejer sig om følgende de tre forhold:

Ministeren/ministeriet har i flere svar til KEF bl.a. i svaret på spm.23 gentaget, at der ikke er behov for at inkludere en definition af VE-fællesskaber på linje med borgerenergifællesskaber i L37 fordi VE-fællesskaber findes defineret i loven om VE-støtte, fordi de omtales i en bekendtgørelse og fordi disse fællesskaber også kan omfatte andre energiformer end elektricitet. Problemet er blot, at fraværet af denne definition bidrager til at sløre billedet af, hvad de formaliserede energifællesskaber har af rettigheder og afgrænsninger. I definitionen af VE-fællesskaber er der lagt vægt på det lokale – 'nærheden' – som er afgørende for en reel samordning af forbrug og produktion og dermed for disse fællesskabers samfundsmæssige bidrag og værdi. Denne mangel indebærer, at det let overses, at 'nærhed' slet ikke omtales i Energiforsyningsloven, selvom den er en afgørende forudsætning for samordningen i VE-fællesskaber. Udeladelsen kan så meget desto mere undre, da den danske position (skriftligt udarbejdet i Energistyrelsen) i forbindelse med forhandlingerne om Elmarkedsdirektivet var, at der også burde indgå et princip om 'nærhed' i definitionen af borgerenergifællesskaber. Det blev dog ikke realiseret grundet en massiv lobbyaktivitet fra (især store) elproducenter, der så dette som en begrænsning af deres råderum.

Det kan i denne sammenhæng også være værd at notere, at Danske Energi (nu Green Power Denmark) ved en del lejligheder har peget på, at det er svært at forstå, hvad den aktuelle definition af borgerenergifællesskaber egentlig lægger op til af reelle fornyelser i energisystemet. Det gør VE-fællesskaber derimod, så hvorfor udelade dem af Elforsyningsloven?

Det samme problem gør sig gældende omkring retten til deling af egenproduceret el, som i den danske implementering ikke indgår i Elforsyningsloven, men er blevet henvist til alene at være omtalt i bekendtgørelsen om energifællesskaber. Det har vi også omtalt ovenfor i forbindelse med besvarelsen af spm.17, men tages med her, da det handler om en basal ret, som elkunder alene eller i fællesskab har ifølge EU retten. Det er derfor åbenlyst noget, der bør fremgå af loven.

I L37 punkt nr. 24 indføres en ny aktør, som første gang optræder i PtX-aftalen (marts 2022), nemlig 'lokale sammenslutninger af netbrugere'⁶. Punktet handler i udgangspunktet om at indføre prisdifferentiering på baggrund af en geografisk afgrænsning, men den nye aktør dukker så op nærmest i en bisætning. Da det må antages, at den prisdifferentiering, der her omtales, direkte refererer til tarif-beregning, indebærer bestemmelsen, at der kan etableres forskellige tarif-afregninger mellem elkunder, der er tilsluttet som forbrugere, og elkunder, der samarbejder om at dele el fra egne produktionsanlæg til eget forbrug. De svarer således i principperne helt til VE-fællesskaber eller lokalt afgrænsede borgerenergifællesskaber, blot med den forskel, at den nye

⁶ L37 nr.24: Prisdifferentiering på baggrund af en geografisk afgrænsning er kun tilladt over for elkunder tilsluttet elnettet på 10 kV-spændingsniveau og opefter, eller over for lokale sammenslutninger af netbrugere på alle spændingsniveauer.

form for sammenslutninger primært vil have større virksomheder som medlemmer. Uden en juridisk/selskabsretlig definition af disse sammenslutninger på linje med de krav, der stilles til VE-fællesskaber og borgerenergifællesskaber, vil det være yderst vanskeligt at give dem særlige tarif-baserede rettigheder hhv. at sikre et afregningsgrundlag for dem. Dette til trods, lægger bemærkningerne til nr.24 (side 27) med omtalen af 'fælles tarifafregning' og et 'nyt målerpunkt' op til, at disse bør være meget forankret i L37⁷. Vi finder bemærkninger logiske og fornuftige, men de understøtter da også, at der mangler definitioner af virtuelle/summerede målepunkter og placering af det økonomisk/juridiske ansvar for afregning.

Helt i den modsatte grøft går ministeren/ministeriet i svaret på spm.26, hvor det anføres, at der er lagt op til en bred definition, som 'de kollektive elforsyningsvirksomheder i det konkrete tarifarbejde vil kunne definere'. Det indebærer, at en helt central opgave omkring ansvaret for balancering af forbrug og produktion med en potentielt set meget stor effekt på hele det danske elsystems balance og stabilitet overlades til netvirksomhederne uden at disse sammenslutninger fx er pålagt balanceansvar på linje med energifællesskaber.

I L37 lægges der i ændring nr.3 (side 1) op til en præcisering af formuleringen i §9, nr.13, hvor der foreslås tilføjet 'og aftager elektricitet på dette'. Der er ifl. bemærkningen til dette alene tale om en præcisering af definitionen af en elkunde. Præciseringen står i kontrast til, at ministeren/ministeriet gentagne gange har afvist, at det var nødvendigt at præcisere, at 'lokal kollektiv tarifering' jf. PtX-aftalen forudsætter, at det tydeligt fremgår af loven, at 'virtuelle målepunkter' eller om man vil 'summerede målepunkter' med tilhørende aftagenummer og udpegning af et juridisk og økonomisk ansvarligt energifællesskab til dette aftagenummer, er nødvendige for at sikre, at der etableres kostægte tarif-metoder på området. Afvisningen bliver begrundet med, at bemærkningerne i L37 til nr.24 (side 2) i L37 er et tilstrækkeligt grundlag for at sikre dette.

Vi kan frygte, at denne afvisning afspejler det, som ministeren/ministeriet i svaret på spm.27 (side 3) anfører: at beregning for et kollektiv (virtuelt/summerisk) målepunkt måske ikke er nødvendig for at afregne både delt el og købt/solgt el for et energifællesskab. Denne antagelse er matematisk/logisk set ikke korrekt, hvis da ikke alle medlemmer af energifællesskaber har identiske produktions- og forbrugsprofiler, som vil gøre deres samarbejds- og styringsmuligheder stærkt begrænsede, og vil gøre fælles produktionsanlæg, der er tilsluttet elnettet og hvor den producerede el deles af medlemmerne. I disse tilfælde – der er de mest relevante – vil fordelingen af delt el og købt/solgt el ikke blot kræve individuel (to-vejs) måling af alle de enkelte forbrugs- og produktionsanlæg tilsluttet elnettet og data fra den summerede (virtuelle) måling, men også opstilling af en algoritme for fordelingen mellem medlemmerne, som energifællesskabet alene og suverænt kan opstille – uanset om de selv optræder som elhandler eller har aftale med en elhandler om dette.

Ministerne/ministeriet har ikke blot afvist kritik fra vores side, men også fra Green Power Denmark på dette punkt. Dette sker samtidig med at ministeren/ministeriet gentagne gange har påpeget, at netselskaberne sammen med Forsyningstilsynet indlysende nok ikke kan foreskrives bestemte tarif-metoder. Det er vi enige i! Men vi forstår til gengæld så slet ikke, hvorfor ministeren har undladt at

⁷ Bestemmelsen muliggør således en tarifering af deltagerne i en sammenslutning af netbrugere på deres individuelle aftagenumre eller en samlet fælles tarifafregning af en sammenslutning af netbrugere. En fælles tarifafregning af en lokal sammenslutning af netbrugere kan dermed være en metode til at opgøre en fordel for det kollektive elnet. En fælles tarifafregning af sammenslutningen af netbrugere indebærer, at tarifgrundlag kan afregnes samlet i ét nyt målepunkt oprettet i Datahub.

forholde sig til, at Forsyningstilsynet allerede har tilkendegivet, at der ikke er lovhjælp til denne form for tarifiering – i øvrigt med nogle af de samme argumenter, som vi og Green Power Denmark har fremført. Enten må ministeren/ministeriet mene, at Forsyningstilsynets autonomi alligevel kan begrænses med lovbemærkninger, eller også er dette udtryk for en meget risikabel, hvis ikke direkte manglende opfølgning af PtX-aftalen.

Den mangelfulde implementering risikerer at føre til alvorlige administrative og økonomiske hindring for VE-fællesskaber, lokalt afgrænsede borgerenergifællesskaber og de nye sammenslutninger af lokale netbrugere og dermed forsinke deres etablering i op til flere år når det går op for ministeren/ministeriet, at bemærkningerne ikke gav tilstrækkelig hjemmel, og der skal rettes op på lovgivningen. I denne sammenhæng nytter det ikke meget, at ministeren/ministeriet lover at 'følge udviklingen tæt efter lovens vedtagelse', som det anføres i svaret på spm.27.

Samlet set opfatter vi de her anførte mangler i L37 som eksempler på lovsjusk, som på alvorlig vis vil påvirke lovens formål om at etablere lokal kollektiv tarifiering og er imod EU-rettens ordlyd om at medlemsstaterne opstiller gunstige regelsæt for borgerenergifællesskaber og VE-fællesskaber.

Som et sidste punkt skal anføres, at der i den danske implementering af energifællesskaber bør indskrives, at boligorganisationer som almene boligafdelinger, andelsboligforeninger og ejerlejlighedsforeninger kan være medlemmer. Årsagen til ønsket er, at enkelte af disse kan overskride den grænse, der er for maksimal omsætning m.v., der gælder for hhv. små virksomheder og SMV'er. Der er intet, der forhindrer, at boligorganisationerne medtages i listen over mulige medlemmer, da de ikke har energi som deres vigtigste aktivitet og til gengæld er væsentlige aktører i lokalsamfundet. De netop disse boligorganisationer har været aktive omkring dannelsen af energifællesskaber i Danmark og udgør et væsentligt bidrag til at sikre lige adgang til boliger i Danmark, er det svært at forstå det politiske motiv for, at ministeren/ministeriet ikke har ønsket at imødekomme dette ønske, men i bl.a. svaret på spm.16 og spm.25 afviser at inkludere boligorganisationerne.

Den danske implementering af EU-direktiverne

Der blev allerede ved vedtagelsen af Elforsyningsloven i dec. 2020 stillet spørgsmål til, om den danske implementering ikke i praksis ville medføre videreførelse af eksisterende og skabelse af nye hindringer af administrativ og økonomisk art for retten til etablering og deling af egenproduceret el⁸. Det påhviler medlemsstaterne i EU at gennemføre etableringen og herved sikre, at sådanne hindringer fjernes.

Vi har med denne gennemgang vist, at der findes sådanne hindringer, samt at ministeren gennem del L37 og ved flere af de afgivne svar argumenterer for, at der ikke er grund til at gennemføre ændringer, som tager hensyn til retten til deling af egenproduktion – og endda er af denne

⁸ Disse krav til medlemsstaterne opstilles i Art.58 og Art.59, med følgende medtaget i relevant uddrag:
Art.58: Under udførelsen af de reguleringsopgaver, der er anført i dette direktiv, træffer den regulerende myndighed alle rimelige foranstaltninger for at nå følgende mål inden for rammerne af sine opgaver og beføjelser, jf. artikel 59: litra e: ... navnlig fjerne hindringer, der kan forhindre adgangen for nye markedsdeltagere og for elektricitet fra vedvarende energikilder
Art.59: Den regulerende myndighed har følgende opgaver:
litra z: at overvåge fjernelsen af uberettigede hindringer og restriktioner for udviklingen af forbrug af egenproduceret elektricitet og borgerenergifællesskaber.

opfattelse, at denne ret ikke bør være indskrevet i loven. Argumenterne om hensynet til elafgiften og hensynet til sikringen af det kollektive elnet kan ikke begrunde den mangelfulde implementering. Den mangelfulde implementering vil gøre det unødvendigt vanskeligt at etablere borgerdrevne energifællesskaber til trods for, at Elforsyningsloven formål tilsiger, at denne som et centralt formål skal sikre gennemførelsen af den for Danmark så afgørende begrænsning af klimaforandringerne.

I konsekvens af dette er det misvisende, når der i L37 i afsnit 6 anføres, at lovforslaget 'ingen administrative konsekvenser har for borgerne' og efterfølgende i afsnit 7 anføres, at det heller ikke har nogen 'direkte klimamæssige konsekvenser' om end det så hævdes, at det er 'en forudsætning for den grønne omstilling ved at understøtte en optimal indbyrdes af vedvarende elproduktion og de store aftagere'. I modsætning hertil burde det anføres, at 'lovforslaget gør det vanskeligere for borgerne at bidrage til den grønne omstilling og risikerer at udsætte en optimale samlokalisering af forbrug og produktion'.

Der er ikke noget i regelgrundlaget hhv. tildelingen af eneretsbevillinger, som sikrer at netvirksomhederne støtter udbygningen med VE – de skal blot sikre det til enhver tid nødvendige kollektive elnet. Hvis hverken Elforsyningsloven eller netselskaberne således sikrer udbygningen med VE, er dette overladt til andre kommercielle operatører og anden statslig regulering. Her har netop etableringen af lokale energifællesskaber, lokal udbygning med solceller på virksomheder, boligorganisationer og kommunale (og statslige ejendomme) og samordning af forbrug og produktion i 'lokale sammenslutninger af netbrugere' været nogle af de væsentlige instrumenter, der står til rådighed inden for rammerne af Elforsyningsloven – hvis de vel at mærke ikke sættes over styr med en dårlig implementering, hvilket vi desværre finder grund til at frygte med udformningen af L37.

Vi kan kun gisne om, hvad der er motiverne for, at der ikke ryddes op i de påviste hindringer. Det billede, der ærgerligt nok tegner sig, er snarere en systematisk søgen efter at etablere benspænd, der vanskeliggør deling af egenproduceret el. Kan det være erhvervsmæssige hensyn, der ligger til grund for at begrænse borgeres initiativer til at udbygge med VE i Danmark? Hverken ønsket om maksimering af indtjeningen i netvirksomhederne, der jo netop skal tjene den samfundsmæssigt set vigtige opgave, at etablere og vedligeholde et så effektivt og billigt kollektivt elnet, som muligt, eller et ønske om at sikre de kommercielle operatører den størst mulige andel af den VE, der skal udbygges med, kan begrunde benspænd i forhold til denne tværpolitiske dagsorden for Danmark.